

UR PRESS- DEBATTEN

Mentalsjukvården kräver fler läkare

Under denna rubrik refererar *Svenska Dagbladet* medicinalstyrelsens anslagsäskande för mentalsjukhusen till nästa budgetår:

Medelbeläggningen per läkartjänst uppgår vid primär-sjukhusen till inom den psykiatriska sjukvården 100,2, vid sekundärsjukhusen till 117,7 och vid sjukhusen för psykiskt efterblivna till 141,3.

I april i år uppgick antalet vakanta läkartjänster till 78 eller 37,3 proc. av samtliga tjänster. Flertalet vakanta tjänster har dock i växlande utsträckning kunnat uppehållas av vikarier.

Styrelsen understryker att det är synnerligen angeläget att åtgärder alltjämt vidtas för att stimulera väl utbildade läkare att söka tjänster på mentalsjukhusen, i annat fall kommer patientvården att allvarligt försvåras. Det är därför nödvändigt att skapa dels bättre beföringmöjligheter, dels så stort antal läkartjänster per överläkaravdelning att de på sådan avdelning tjänstgörande läkarna får en rimlig arbetsbörda.

En ökning av antalet överläkartjänster framstår som synnerligen angelägen. — — — Likaså bör en tjänst som biträdande överläkare inrättas på varje överläkaravdelning. Svårigheterna att besätta vakanta läkartjänster med väl meriterade sökande är emellertid f. n. så stora, att medicinalstyrelsen finner skäl för stor återhållsamhet beträffande äskande av nya läkartjänster.

Rekryteringsmöjligheterna är mycket olika inom olika delar av landet. Mentalsjukhusen i storstäderna och universitetsstäderna har hittills haft gott om sökande till tjänsterna. Det finns all anledning att där inrätta det antal tjänster som en hygglig standard på sjukvården faktiskt kräver även om samtidigt tjänster står tomma uppe i övre Norrland. Ju flera läkare som utbildar sig till psykiatriker på underordnade tjänster i storstäder och universitetsstäder dess lättare går det att framdeles besätta tjänster även i periferin.

Ny sjuksköterskeskola i Lidköping

Flera av våra landsting har under många år allvarligt försummat sjuksköterskeutbildningen och tillgodogjort sig sjuksköterskor som utbildats vid grannlandstingens skolor. Under den nu rådande katastrofala sjuksköterske-

bristen har emellertid allt fler landsting funnit sig tvungna att se om sitt hus. Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott har beslutat föreslå uppförande av en sjuksköterskeskola i Lidköping, berättar *Göteborgs-Posten*. Den har kostnadsberäknats till 3 miljoner kronor. Sjuksköterskebristen i hela landet beräknas för närvarande överstiga 1.500. Under tiden 1950—59 har sjuksköterskeskolornas antal ökat från 25 till 28 och antalet årligen utbildade sjuksköterskor från 964 till 1.476. Bruttotillskottet av sjuksköterskor var år 1958 1.901 mot 1.096 år 1950. Fortfarande avgår dock ungefär hälften av de nyutexaminerade från yrket på grund av giftermål. Vid landets sjuksköterskeskolor finns för närvarande 1.669 elevplatser. Till dem kom år 1959 ansökningar från cirka 3.100 sökande.

Fortfarande söker alltså ungefär dubbelt så många flickor in till sjuksköterskeskolorna som antalet tillgängliga utbildningsplatser samtidigt som sjukvården ropar efter sköterskor. Det är att hoppas att varje landsting snart skall ha sin egen sjuksköterskeskola i drift.

Utbyggnad av åldringssjukvården

Arbetet refererar ett anförande av inrikesminister Rune Johansson vari konstaterats att antalet sjukvårdsplatser i landet under fjolåret ökade med 1.061 av vilka 664 var avsedda för långvarigt sjuka. Under de senaste 4 åren har över 2.000 nya vårdplatser för långvarigt sjuka tillkommit och ännu fler beräknar man kunna inrätta under de närmaste tre åren. Antalet kommunalt anställda hemhjälpare har under den senaste femårsperioden mer än fördubblats. Denna öppna vårdform kompletteras genom att landsting och större städer lämnar ekonomisk ersättning till anförvanter som med hjälp av distriktsköterskor vårdar dylika sjuka. Många åldringar och ålderdomssjuka sätter värde på att kunna få stanna kvar i sin vanliga hemmiljö och hemvården minskar också behovet av dyra sjukhusplatser. Det är därför endast i sin ordning att staten lämnar bidrag till utbildning av sjukvårdsbiträden som kan medverka vid denna vård.

Svenska Dagbladet behandlar i en ledare åldringsvårdens nödläge på basen av en understreckare av överläkare Gustaf Myhrman.

För en äldre person, som till följd av sjukdom eller allmän svaghet inte längre kan klara sig på egen hand, utgör folkpensionen en klen tröst. Pengar kan inte ersätta vård. Det är ett beklämmande faktum att vårdresurserna mitt i vårt omskrutna välfärdssamhälle är helt

otillräckliga. Tiotusentals gamla väntar på plats på ålderdoms- eller kronikerhem. För många är detta en väntan under synnerligen påfrestande förhållanden.

Som dr Myhrman understryker är det ofrånkomligt att man tar upp åldringsvårdens stora personalproblem från andra utgångspunkter än hittills. Inte minst angeläget är att ålderdomshemmens personal i fortsättningen skolas för vissa sjukvårdsuppgifter och samtidigt tillförsäkras en arbetsersättning som svarar mot uppgifter och kvalifikationer. Självfallet måste man parallellt med utbyggnaden av vårdresurserna förbättra möjligheterna att på olika sätt hjälpa de åldringar som trots brister i fråga om hälsa och krafter dock kan bo kvar i sina hem.

Epileptiker bör få gifta sig

Stockholms-Tidningen refererar det betänkan-
de som framlagts av kommittén angående medi-
cinska äktenskapshinder och noterar de uppmju-
kade bestämmelser som föreslås beträffande sin-
nessjukdom och psykisk efterblivenhet.

Man utgår i stället från sociala skäl och hävdar att äktenskapshinder inte bör stadgas om det inte anses oundgängligt nödvändigt till förekommande av betydande vådor för den enskildes välfärd och därigenom för samhället över huvud.

En allmän förutsättning bör vara att det finns praktiska möjligheter att effektivt upprätthålla äktenskaps-hindret.

De sociala svårigheterna för epileptikern beror ofta på den ofördelaktiga särställning som han placerats i genom sådana bestämmelser som den om äktenskaps-hinder.

Denna särställning har vidmakthållit rent vidskepliga ofta skräckblandade föreställningar om epilepsin och hos epileptikern medfört en känsla av socialt mindrevärde och isolering.

Vid psykos eller sinnessjukdom bör sådant hinder gälla bara vid sjukdom som är så svår att risken är mycket stor för att ett normalt äktenskapligt samliv omöjliggörs och familjens välfärd och barnens uppfostran och sunda utveckling allvarligt äventyras.

Vid psykisk efterblivenhet bör äktenskapshinder stadgas bara då ett samlat bedömande av vederbörandes sociala kapacitet leder till att han måste anses sakna förutsättningar att bära ansvar för hem och familj.

Vid vissa former av psykopati och benägenhet för svår asocialitet, kriminalitet och alkoholism föreligger starkare motiv för äktenskapshinder än då det gäller sinnessjuka och psykiskt efterblivna.

Äktenskapshinder skall endast upprätthållas vid mani-
fest psykisk sjukdom eller abnormitet. Den som inte längre är sjuk men inom de tre senaste åren lidit av

sinnessjukdom skall inte längre behöva styrka att sådan sjukdom ej mer kan påvisas hos honom.

Möjligheten att hos medicinalstyrelsen få dispens från äktenskapshinder behålls. Befogenheten att vid dispens fästa villkor om sterilisering bör införas i lagtexten.

Advokat Gärde Widemar och överläkare Åmark har reserverat sig i fråga om steriliseringsvillkoret. De vill på principiella grunder helt avskaffa möjligheten att göra dispens beroende på sterilisering.

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning be-
handlar i en I dag-artikel det nya lagförslaget
om äktenskapshinder.

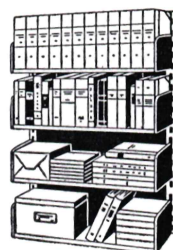
Sedan länge har myndigheterna tagit hänsyn till de medicinska rönen och beviljat epileptikerna dispens för äktenskap. Man har noterat allt färre fall av ärftlig epilepsi, ju längre den medicinska forskningen nått. I en undersökning för några år sedan av 397 fall kunde de uppskattas till 11.

Kommitténs klara verba har främst en psykologisk betydelse. Ingen vet, hur många äktenskap den 200 år gamla bestämmelsen indirekt hindrat. Samvetsömma människor med lagens bokstav framför sig har givit upp tanken att någonsin gifta sig. De har blivit åsatta en stämpel, som de i många fall haft mycket svårt att befria sig från.

Dessa människor känner inget behov av dalt och med-
lidande. Men de kräver att bli accepterade och behand-
lade som vanliga människor. Deras sjukdom är blott en
bland många andra, en som man med medicinens hjälp
i de allra flesta fall kan bota eller lindra, så att de drab-
bade kan föra ett normalt liv. Kommitténs insatser borde
få oss att anpassa vårt uppträdande efter vad vi vet och
inte efter vad vi tror om dem.

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.



Sparrings

Stockholm Ö.
Försälj.-avd.: Karlavägen 89
Tel. 67 36 50 — 67 76 75

Aktiebolaget Läkartjänst under utveckling

Aktiebolaget Läkartjänst har under sitt första verksamhetsår sysselsatt ett 40-tal läkare i Stockholm och Malmö och kommer snart att påbörja verksamhet även i Göteborg, meddelar *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning*. I Stockholm har Läkartjänst AB ordnat gruppomfattning i för-orterna Björkhamnen, Farsta och Näsbypark och planerar liknande omfattningar i de norra för-orterna.

— Det är ett mycket stort intresse bland yngre läkare att ansluta sig till Läkartjänst AB, som kan erbjuda goda etableringsmöjligheter och social trygghet, säger dr. Fajerson. Allmänheten skall ju genom Läkartjänst AB få möjlighet till personlig vård av "familjeläkare" och erfarenheterna hittills visar att denna grundidé slagit väl ut i praktiken. De redan etablerade omfattningarna har blivit mycket uppskattade.

På flera smärre orter pågår förberedelser för att engagera läkare i bolaget, antingen för gruppomfattning eller individuell verksamhet. På orter där det inte finns jourläkare är fördelen med den nya omfattningsformen påtaglig. Telefonbevakning kan t. ex. ordnas för större delen av dygnet.

Läkarnas bilparkering

I Malmö har läkarna begärt rätt att vid sjukbesök tillfälligtvis få parkera sin bil på gatan även om P-förbud skulle gälla. Gatukontoret och polismyndigheter har sagt nej. *Skånska Dagbladet* skriver i saken:

Läkarnas begäran att erhålla lättare parkeringsbestämmelser vid sjukbesök är mycket rimlig och bör bifallas av myndigheterna. Den är helt i linje med det gamla ordstävets att nöd bryter lag. När läkarna framställer en sådan enkel begäran är det självfallet inte för deras egen bekvämlighets skull utan av omtanke om de hjälpbehövande människorna. I sin läkarutövning bör läkarna åtnjuta allt stöd av myndigheterna och deras verksamhet underlättas i stället för försvåras. Som jämförelse kan nämnas, att polisen i Köpenhamn, där synnerligen stränga parkeringsbestämmelser f. ö. råder, har instruktion att inte ingripa mot läkares parkering i strid med parkeringsföreskrifterna, då parkering är nödvändig för att läkaren snabbt skall kunna komma till en patient.

Läkare i Köpenhamn får om de så önskar en skylt av läkarföreningen att apteras vid sidan om nummerplåten. Läkarnas parkering bör väl inte vara svårare att ordna i en svensk stad än i Köpenhamn?

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

Redaktion och expedition: Villagatan 5, Stockholm Ö

Tel. 23 00 50 (växel). Postgiro 1179

Annonssavd.: Birger Jarlsgatan 117 A, Stockholm Va. Telefon 34 49 40

Redaktör och ansvarig utgivare: Dr Erik Husmark.

Redaktionssekreterare: Överläkare Nils Brage Nordlander.

Annonsschef: Redaktör G. Suneson.

Prenumerationspris: helår kr. 20:—, halvår kr. 10:—. Studentprenumeration: helår kr. 10:—. Lösnummer kr. 2:50.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per mån. utom juli och aug.).

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur SMT utan angivande av källan förbjöds.

ANNONSPRISER:

Omslagets andra och fjärde sida Kr. 350:—
Helsida „ 300:—

Halvsida Kr. 175:—
Kvartsida „ 90:—
mm-pris 90 öre pr enkel spalt

Spalthöjd 210 mm
Spaltbredd 70 mm
Sidans bredd 150 mm
(2 spalter)